

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
Відокремлений структурний підрозділ  
«Криворізький фаховий коледж Національного авіаційного університету»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник начальника коледжу  
з навчально-методичної роботи

  
Галина ДАНИЛІНА  
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« 01 » 09 2023 р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ  
ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з навчальної дисципліни «Фінанси»  
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 073 «Менеджмент»  
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійного ступеня бакалавр

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для здобувачів освіти денної форми навчання з навчальної дисципліни «Фінанси»,  
(назва навчальної дисципліни)

складені на основі навчальної програми, затвердженої « 21 » 09 2023 р.  
та навчального плану № НД(ФІ)-10/03.12-043/23  
затвердженого « 16 » 06 2023 р.

Укладач: викладач, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Смирнова Надія Вікторівна  
(посада, наук. ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи обговорено на засіданні циклової комісії

менеджменту та логістики  
(повна назва циклової комісії)

Протокол № 11  
від « 29 » 08 2023 р.

Голова циклової комісії

Н.Смирнова Надія СМІРНОВА  
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ПОГОДЖЕНО

Завідувач

навчально-методичного кабінету

Марина КОЛЬЧАК  
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

« 29 » 08 2023 р.

## 1 Пояснювальна записка

Із становленням змішаних економічних відносин в Україні важливого значення набуває опанування здобувачами вищої освіти знань з фінансів, яка є функціональною економічною дисципліною, оскільки охоплює всі ключові розділи прикладної економіки, організації і ефективності господарювання на мікро- та макрорівнях, дає необхідну сукупність теоретичних і практичних знань щодо розподілу і перерозподілу ВВП.

Саме на це орієнтовані дані методичні вказівки, розроблені для самостійного вивчення навчальної дисципліни «Фінанси» здобувачами вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент».

Фінанси, як певна галузь знань науки і навчальний курс базується на пізнанні та свідомому використанні економічних законів і закономірностей функціонування і розвитку економічних систем. Цей предмет пізнання за змістом складають: фінансові категорії, теорія і практика формування бюджетів, розподіл і перерозподіл ВВП, фінансове планування, розподіл фінансових ресурсів на міжнародному рівні.

Методичні вказівки мають сприяти глибокому засвоєнню здобувачами вищої освіти положень і проблем курсу «Фінанси», орієнтуючи їх на самостійне вивчення окремих питань.

## 2 Загальні методичні вказівки

Самостійна роботи з навчальної дисципліни «Фінанси» спрямована на розширення знань здобувачів вищої освіти стосовно проблемних питань щодо формування бюджетів та розподілу і перерозподілу ВВП на національному і міжнародному рівнях, формування економічного мислення, розширення світогляду.

Виконання вказаних у даних методичних вказівках завдань передбачає самостійне їх вивчення здобувачами вищої освіти, керуючись рекомендованими літературними джерелами.

## 3 Орієнтований тематичний план з тем, які винесені на самостійну роботу

| № розділу, теми                  | Назва розділу і теми                     | Кількість годин на самостійну роботу |
|----------------------------------|--|--------------------------------------|
| 1                                | 2  | 7                                    |
| 5 семестр                        |  |                                      |
| Розділ №1. «Вступ до фінансів»   |  |                                      |
| 1.1                              | Суть і функції фінансів                  | 5                                    |
| 1.2                              | Фінансова система                        | 5                                    |
| 1.3                              | Фінансова політика і фінансовий механізм | 5                                    |
|                                  | Всього за розділом №1                    | 15                                   |
| Розділ №2. «Фінансова система»   |  |                                      |
| 2.1                              | Фінанси господарських суб'єктів          | 2                                    |
| 2.2                              | Державні фінанси                         | 6                                    |
| 2.3                              | Податки і податкова система              | 6                                    |
| 2.4                              | Бюджет і бюджетна система                | 4                                    |
| 2.5                              | Доходи і видатки державного бюджету      | 4                                    |
| 2.6                              | Місцеві фінанси                          | 2                                    |
| 2.7                              | Державні цільові фонди                   | 6                                    |
| 2.8                              | Державний кредит і державний борг        | 4                                    |
| 2.9                              | Страховання і страховий ринок            | 2                                    |
| 2.10                             | Фінансовий ринок                         | 6                                    |
|                                  | Всього за розділом №2                    | 42                                   |
| Розділ №3. «Міжнародні фінанси»  |  |                                      |
| 3.1                              | Міжнародні фінанси                       | 6                                    |
|                                  | Всього за розділом №3                    | 6                                    |
| Всього за 5 семестр              |  | 63                                   |
| Всього за навчальною дисципліною |  | 63                                   |

## **4 Методичні вказівки до самостійної роботи**

### **Розділ №1. «Вступ до фінансів»**

#### **Тема №1.1. «Суть і функції фінансів»**

(1. с. 4-16; 2. с. 19-29; 3. с. 5-24; 4. с. 3-18; 5. с. 4-19)

##### **Питання для самоконтролю:**

1. Що є предметом фінансової науки?
2. Які фінансові категорії складають понятійний апарат фінансової науки?
3. Які соціально-економічні передумови виникнення фінансів?
4. У чому полягає сутність фінансів?
5. Які ознаки притаманні фінансам і в чому їх відмінність від грошей?
6. У чому полягає сутність і механізм дії розподільчої функції фінансів?
7. Що являє собою контрольна функція фінансів і яким чином вона реалізується у практичній діяльності?
8. Яку роль відіграють фінанси в економічній системі?
9. Яким чином фінанси впливають на суспільне виробництво?

#### **Тема №1.2. «Фінансова система»**

(1. с. 16-27; 2. с. 36-44; 5. с. 21-34)

##### **Питання для самоконтролю:**

1. Що являє собою фінансова система за внутрішньою структурою?
2. Який існує взаємозв'язок між окремими сферами та ланками фінансової системи?
3. У чому сутність фінансової системи за організаційною структурою?
4. Які фінансові органи і фінансові інституції здійснюють управління фінансами в Україні?
5. Які завдання покладено на Міністерство фінансів?
6. Які функції і повноваження має Державна податкова адміністрація?
7. Які функції Державного казначейства?
8. Яка сфера діяльності Контрольно-ревізійної служби?
9. Які функції виконує рахункова палата?
10. Яку роль відіграють Національний банк і комерційні банки в управлінні фінансами?

#### **Тема №1.3. «Фінансова політика і фінансовий механізм»**

(1. с. 27-45; 2. с. 49-65; 5. с. 36-64)

##### **Питання для самоконтролю:**

1. У чому полягає сутність фінансової політики?
2. Які існують типи фінансової політики?
3. Яким чином фінансова політика впливає на соціально-економічний розвиток суспільства?
4. Які складові фінансової політики?
5. У чому призначення фінансової стратегії?
6. Які завдання вирішуються через фінансову тактику?
7. Що таке фінансовий механізм?
8. Які складові елементи фінансового механізму?
9. Яким чином фінансовий механізм сприяє реалізації завдань фінансової політики?
10. У чому сутність і завдання фінансового планування?
11. Що являють собою індивідуальні та зведені фінансові плани?
12. Які існують методи фінансового планування?

13. З якою метою складається баланс фінансових ресурсів і витрат держави?
14. Що являють собою фінансові норми, нормативи, ліміти, резерви, стимули?
15. Які існують об'єкти і суб'єкти управління фінансами?
16. В чому призначення фінансового контролю?
17. Які є види фінансового контролю?
18. Які використовуються форми і методи фінансового контролю?
19. В чому особливості аудиторського контролю?

## **РОЗДІЛ №2. «ФІНАНSOVA СИСТЕМА»**

### **Тема №2.1. «Фінанси господарських суб'єктів»**

(1. с. 124-159; 2. с. 72-78; 3. с. 66-88)

#### **Питання для самоконтролю:**

1. У чому сутність фінансів господарських суб'єктів?
2. Які функції фінансів підприємства?
3. На яких принципах базується функціонування фінансів підприємницьких структур?
4. Які фактори впливають на розмір доходу підприємства?
5. Як розподіляється дохід підприємства?
6. Що являють собою фінансові ресурси підприємства?
7. Який склад власних і залучених фінансових ресурсів?
8. Яким чином на організацію фінансів підприємства впливають організаційно-правові форми господарювання й галузева специфіка виробництва?
9. У чому особливості фінансів некомерційних установ і організацій?

### **Тема №2.2. «Державні фінанси»**

(1. с. 60-123; 2. с. 83-87; 5. с. 90-103)

#### **Питання для самоконтролю:**

1. У чому полягає економічна сутність державних фінансів?
2. Які ланки включають державні фінанси?
3. Яким чином держава може впливати на розподіл фінансових ресурсів?
4. Що являють собою державні доходи і видатки?
5. У чому полягають відмінності між поточними видатками і видатками на розвиток?
6. Які існують форми фінансування державних витрат?
7. Які державні видатки пов'язані із функціями держави?
8. Що таке менеджмент державних фінансів?

### **Тема №2.3. «Податки і податкова система»**

(2. с. 121-130; 5. с. 105-140)

#### **Питання для самоконтролю:**

1. У чому полягає економічна сутність податків?
2. Як розвивалась теорія податків?
3. Які функції виконують податки?
4. Які існують відмінності між податками, платежами і відрахуваннями?
5. Які виділяються елементи систем оподаткування?
6. За якими ознаками класифікують податки?
7. Які існують способи утримання податків?

8. Що таке податкова політика?
9. Які критерії успішного проведення податкової політики?
10. Як визначається сутність податкової системи і в чому її відмінності від системи оподаткування?
11. На яких принципах базується побудова податкової системи?

#### **Тема №2.4. «Бюджет і бюджетна система»**

(1. с. 60-73; 2. с. 92-103; 5. с. 145-161)

##### **Питання для самоконтролю:**

1. Що являє собою бюджет як економічна система?
2. В чому призначення і роль і роль бюджету?
3. Які функції бюджету і в чому їх сутність?
4. У чому виражається матеріальний зміст бюджету?
5. Які існують бюджетні методи регулювання економічних і соціальних процесів?
6. Що являють собою бюджетна система та бюджетний устрій?
7. Які складові бюджетної системи України?
8. На яких принципах ґрунтується побудова бюджетної системи України?
9. Що собою являє бюджетний процес і які стадії він включає?
10. Що є основою бюджетного процесу?
11. Що таке міжбюджетні відносини?
12. Яка мета регулювання міжбюджетних відносин?
13. Які існують види міжбюджетних трансферів?

#### **Тема №2.5. «Доходи і видатки державного бюджету»**

(1. с. 73-89; 2. с. 109-114; 5. с. 163-180)

##### **Питання для самоконтролю:**

1. В чому полягає суспільне призначення доходів і видатків бюджету?
2. За якими ознаками класифікують доходи бюджету?
3. Які ознаки покладено в основу класифікації видатків бюджету?
4. Назвіть і охарактеризуйте принципи бюджетного фінансування.
5. Які форми бюджетного фінансування?
6. Які показники характеризують стан бюджету?
7. Що таке бюджетний дефіцит і які існують джерела його погашення?
8. У чому полягає секвестр бюджету?

#### **Тема №2.6. «Місцеві фінанси»**

(2. с. 137-141; 5. с. 182-204)

##### **Питання для самоконтролю:**

1. У чому полягає сутність і призначення місцевих фінансів?
2. Які структурні елементи включають місцеві фінанси?
3. Як класифікують доходи місцевих органів влади за джерелами надходжень та за економічною природою?
4. За рахунок яких джерел формуються доходи місцевих бюджетів?
5. Що відносять до власних і залучених коштів місцевих бюджетів?
6. Що являє собою фінансове вирівнювання?
7. Які існують проблеми фінансового вирівнювання в Україні?

### **Тема №2.7. «Державні цільові фонди»**

(1. с. 89-98; 2. с. 146-152; 5. с. 206-217)

#### **Питання для самоконтролю:**

1. Розкрийте сутність державних цільових фондів та охарактеризуйте їх види.
2. З яких джерел формується бюджет Пенсійного фонду?
3. За якими напрямками використовуються кошти Пенсійного фонду?
4. Які джерела утворення та напрями використання Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності?
5. Назвіть джерела формування та напрями використання Фонду загальнообов'язкового державного страхування на випадок безробіття.
6. Визначте мету утворення та напрями використання Фонду соціального страхування від нещасних випадків.
7. Як формується Фонд захисту інвалідів і в чому полягає його призначення?

### **Тема №2.8. «Державний кредит і державний борг»**

(1. с. 98-123; 2. с. 160-165; 4. с. 143-159; 5. с. 219-240)

#### **Питання для самоконтролю:**

1. У чому полягає економічна сутність та призначення державного кредиту?
2. Які функції державного кредиту?
3. Які існують види і форми державного кредиту?
4. За якими ознаками класифікують державні позики?
5. Які існують джерела погашення державних позик?
6. Що таке державний борг?
7. Які існують види державного боргу?
8. Які переваги внутрішнього боргу над зовнішнім?
9. Чи має державний борг економічно обґрунтовані межі?
10. Як державний борг впливає на економічну безпеку держави?
11. У чому полягає сутність управління державним боргом?
12. Які існують методи коригування позикової політики держави?

### **Тема №2.9. «Страхування і страховий ринок»**

(1. с. 160-195; 2. с. 172-189; 5. с. 242-259)

#### **Питання для самоконтролю:**

1. Які суттєві ознаки характеризують специфічність категорії страхування?
2. У чому економічна сутність страхування?
3. Які функції властиві страхуванню?
4. Хто є суб'єктами страхування?
5. Що включають страхові відносини?
6. У яких формах створюються страхові фонди?
7. У чому полягає сутність самострахування?
8. Яким чином здійснюється централізоване страхове забезпечення?
9. В яких формах може проводитися страхування?
10. Як класифікується страхування залежно від об'єктів страхових відносин?
11. Що виступає об'єктом страхування в особистому і медичному страхуванні?
12. Що таке страховий ринок?
13. Що являють собою страхове поле і страховий портфель?

## **Тема №2.10. «Фінансовий ринок»**

(1. с. 203-254; 2. с. 197-201; 5. с. 261-286)

### **Питання для самоконтролю:**

1. Що є об'єктивною передумовою функціонування фінансового ринку?
2. В чому полягає економічна сутність фінансового ринку?
3. Що являє собою фінансовий ринок з організаційної сторони?
4. Які існують складові фінансового ринку?
5. Що являє собою ринок грошей?
6. Що таке фондовий ринок?
7. У чому полягає призначення первинного і вторинного фондового ринку?
8. Які суб'єкти функціонують на ринку цінних паперів?
9. Що таке ринок фінансових послуг і хто є його учасниками?
10. Які існують види фінансових послуг?

## **Розділ №3. «Міжнародні фінанси»**

### **Тема №3.1. «Міжнародні фінанси»**

(1. с. 285-298; 2. с. 208-212; 5. с. 288-301)

### **Питання для самоконтролю:**

1. Що являють собою міжнародні фінанси і в чому їх призначення?
2. За якими напрямками можна згрупувати міжнародні фінансові відносини?
3. Які існують міжнародні фінансові організації і міжнародні фінансові інституції?
4. Як формується бюджет ООН і за якими напрямками витрачаються його кошти?
5. Які завдання і функції покладені Європейський Союз?
6. Які функції виконує МВФ?
7. Як створено капітал МВФ?
8. В чому полягає призначення міжнародного фінансового ринку?

### **5 Рекомендовані навчально-методичні матеріали**

1. Грідчіна М.В., Захожая В.Б. Фінанси (теоретичні основи): Підручник. – К.: МАУП, 2002 (2004). 312 с.
2. Загорський В.С., Вовчак О.Д. Фінанси: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. 247 с.
3. Осіпцев В.І. Фінанси: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. 415 с.
4. Партин Г.О., Загородній А.Г. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. 379 с.
5. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник. 4-те вид. – К.: Центр навчальної літератури, 2006 (2009). 312 с.